

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 22 Μαρτίου 2026

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

1^ο κείμενο: Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 321b-322a.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχειρεῖ βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής — πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική — ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σφάζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δεῖσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ᾧδε· εἰς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοὶ καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως».

2^ο κείμενο: Αριστοτέλης, Πολιτικά, 1.12, 1253a29-39.

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὅσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας παραθέτοντας τα αντίστοιχα **χωρία** του **1^{ου}** διδαγμένου κειμένου:

α. Ο Ερμής θα μοιράσει την αιδώ και τη δίκη όπως ακριβώς είχαν μοιραστεί στο παρελθόν οι τέχνες.

β. Η ιατρική μοιράστηκε μόνο στους ικανούς και δημιουργικούς πολίτες.

γ. Οποιος δεν μετέχει στην αιδώ και τη δική θα εξορίζεται με εντολή του Δία.

Μονάδες **6**

A2. Να καταγράψετε επιγραμματικά τις πολιτισμικές κατακτήσεις του ανθρώπου λόγω της θείας μοίρας στην οποία μετείχε, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία του **1^{ου}** διδαγμένου κειμένου.

(Η απάντησή σας να μην ξεπερνά τις **80** λέξεις).

Μονάδες **4**

B1α. Με βάση το 1^ο διδαγμένο κείμενο να αναδείξετε τη σημασία που αποδίδει ο Πρωταγόρας στον καταμερισμό της εργασίας για την εξέλιξη του πολιτισμού και τους λόγους για τους οποίους δε θα μπορούσε η πολιτική να περιλαμβάνεται στον καταμερισμό αυτόν. Έπειτα να αναφέρετε τον εκφραστικό τρόπο που επιλέγει ο σοφιστής για να αισθητοποιήσει τις θέσεις του. Μονάδες 7

B1β. Σύμφωνα με το 2^ο διδαγμένο κείμενο: «Ὅσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χείριστον πάντων.»: Να προσδιορίσετε το «τέλος» (<τελεωθεὶς>) ως κατεξοχήν αριστοτελικό όρο. Μονάδες 3

B2. Ποια άποψη εκφράζει για τη γλώσσα ο Πρωταγόρας στο 1^ο διδαγμένο κείμενο; Να τη συγκρίνετε με τις απόψεις του Ηροδότου για το ίδιο θέμα, όπως παρουσιάζονται στο παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα:

- «Ο Ψαμμήτιχος λοιπόν, επειδή δεν κατάφερε ρωτώντας και ξαναρωτώντας να βρει μια άκρη στο ερώτημα "ποιοι είναι οι πρώτοι άνθρωποι της γης", σοφίζεται το εξής. Πήρε δύο νεογέννητα μωρά, διαλέγοντάς τα από γονείς έτσι στην τύχη, και τα έδωσε σ'ένα βοσκό, για να τα πάει στη στάνη του και να τα αναθρέψει, όπως θα πούμε. Κανείς επρόσταξε να μην προφέρει λέξη μπροστά τους, παρά να μείνουν τα μωρά μόνα τους σε μια καλύβα έρημη, και μόνον την ορισμένη ώρα ο βοσκός να τους πηγαίνει τις κατσίκες · και αφού τους δίνει να χορτάσουν γάλα, να νοιάζεται και για τα άλλα -τα απαραίτητα. Το έκανε αυτό ο Ψαμμήτιχος κι έδωσε τέτοια προσταγή, γιατί ήθελε να ακούσει από τα παιδιά, όταν πια πάψουν να βγάζουν άναρθρες κραυγές, ποια λέξη θα αρθρώσουν πρώτη. Έτσι και έγινε. Είχαν περάσει δηλαδή δύο χρόνια που ο βοσκός έκανε τη δουλειά αυτή, όταν μια μέρα, την ώρα που άνοιγε την πόρτα κι έκανε να μπει μέσα στην καλύβα, τα παιδιά-και τα δύο μαζί- σύρθηκαν ως τα πόδια του, και απλώνοντας τα χέρια τους εφώναξαν "βεκός". Την πρώτη φορά που το άκουσε ο βοσκός, δεν είπε τίποτε · ύστερα όμως, επειδή η λέξη αυτή ακούστηκε πολλές φορές - κάθε φορά που εκείνος ερχόταν στα παιδιά και τα φρόντιζε -, τότε πια φανέρωσε ο βοσκός το πράγμα στον κύριό του. Κι όταν ο βασιλιάς ζήτησε να τα δει, εκείνος έφερε τα παιδιά μπροστά του. Αφού και ο ίδιος ο Ψαμμήτιχος τα άκουσε να λεν την ίδια λέξη, ρωτούσε πια να μάθει ποιοι άνθρωποι λένε "βεκός" και τι σημαίνει η λέξη. Ύστερα από έρευνες ανακάλυψε ότι έτσι λένε το ψωμί οι Φρύγες. Μετά λοιπόν από αυτό οι Αιγύπτιοι, σταθμίζοντας τα πράγματα, αναγνώρισαν ότι οι Φρύγες είναι αρχαιότεροί τους.»

Ηροδότου Ιστοριών, ΙΙ, 2, [μτφρ. Δ. Ν. Μαρωνίτης]

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη Σωστό, ή τη λέξη Λάθος, ανάλογα με το περιεχόμενό της.

- α. Ο Σωκράτης αναζητούσε τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
- β. Οι πρώτοι διάλογοι του Πλάτωνα γράφτηκαν λίγο πριν από τον θάνατο του Σωκράτη.
- γ. Ο Λύκων, ένας από του κατηγορούς στη δίκη εναντίον του Σωκράτη, ήταν πλούσιος βυρσοδέψης και γνωστός πολιτικός, που είχε εκλεγεί και στρατηγός το 409.
- δ. Τα θέματα του διαλόγου Πρωταγόρας είναι στην ουσία δύο: ποια η φύση της αρετής και ποιος ο κατάλληλος δάσκαλος γι' αυτήν, αν πράγματι μπορεί να διδαχθεί.
- ε. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί στον ομώνυμο διάλογο τρεις τρόπους για να εκθέσει τις απόψεις του: τον μύθο, τη διάλεξη και τον σχολιασμό των ποιητικών κειμένων.

Μονάδες 10

B4. Να εντοπίσετε στο 2^ο διδαγμένο κείμενο (1) λέξη με την οποία παρουσιάζει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω:

- εξάρθρωση, προσαγωγή, εσθλος, σχεδόν, έδεσμα.

Μονάδες 10

Αδίδακτο Κείμενο • Λυσίας, κατά Έπικράτους και των συμπρεσβευτών (έπίλογος), 5 - 8.

στο: *Lysias, Against Epicrates and his Fellow Envoys*, by W.R.M. Lamb, M.A. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1930.

Ο Έπικράτης, που είχε σταλεί ως πρεσβευτής στην Περσία μαζί με άλλους Αθηναίους το 392 π.Χ., κατηγορήθηκε ότι πήρε χρήματα από τους Πέρσες κι εργάστηκε κατά των συμφερόντων της πατρίδας του. Στο παρόν απόσπασμα από τον τελευταίο εκφωνηθέντα επί της υπόθεσής του κατηγορητικό λόγο, ο οποίος στρέφεται και εναντίον των υπόλοιπων πρεσβευτών, ο ρήτορας προσπαθεί να πείσει τους δικαστές να μην αθώωσουν τους κατηγορούμενους, επηρεαζόμενοι από τον πλούτο και την δύναμή τους.

[5] καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὅποταν παρὰ τῶν δυναμένων [λέγειν] δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύσονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. [6] νῦν δ' ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι · ἐὰν δὲ ὀφθῶσιν, ἡ μέρει τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρίαντο*, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὐτῶν δυνάμει ἐσώθησαν. νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. [7] ἤκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι* ἦντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἔξετε. ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι · ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε ἢ νῦν εἰσι, καὶ παρὰ τούτων δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. [8] ἡγοῦμαι δ', ὧ ἄνδρες Αθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι. οὐ γὰρ οὔτοι ἀκριτοὶ εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴστε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσι. τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγορεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν · καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα, ὡς ἐὰν ἀκροᾶσθε αὐτῶν ἀποψηφιεῖσθε · [9] (...) οὔτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πένητες. [10] καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἔστι, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι.

*Δεξιλόγιο ἐξεπρίαντο, ἀόριστος του ρήματος ἐξωνέρομαι -οῦμαι = εξαγοράζω.
εἰσόμενοι < οἶδα = γνωρίζω, [εδῶ:] γνωρίζω, μαθαίνω.

G1. Να μεταφράσετε τις §§ 5-6 του κειμένου («καίτοι τοῦτο ἅπαντες ... παρὰ τούτων δίκην λαβόντες.»)
Μονάδες 20

Γ2. Ποιά προτροπή απευθύνει ο ρήτορας τους δικαστές με την φράση του «*νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες*» (§ 6); Πώς δικαιολογεί την προτροπή αυτή και με ποια επιχειρήματα την υποστηρίζει στην § 7; Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για την καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου: (7 μονάδες)

- ἐσώθησαν: τον ίδιο τύπο στον Παρατατικό.
- δικαίοις: τον αντίστοιχο συγκριτικό βαθμό.
- ψηφίσθητε: το β' ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου · το β' ενικό της οριστικής του Παρακειμένου της ίδιας φωνής.
- τὴν ἀξίαν: τον αντίστοιχο υπερθετικό βαθμό.
- πένητες: τον αντίστοιχο συγκριτικό βαθμό.
- ἀγαθῶν: τον θετικό βαθμό του αντίστοιχου επιρρηματος.

Γ3.β. Να γράψετε το είδος καθεμιάς από τις αντωνυμίες που έχουν υπογραμμισθεί. (3 μονάδες)

- ἤκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι ἦντινα γνώμην περὶ τῶν ἀδικούντων ἔξετε. ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι.
- καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστί, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμέτεραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων που εκφέρονται με τα ρήματα που έχουν υπογραμμισθεί · να δικαιολογήσετε την εκφορά εκείνης που εκφέρεται με το λάθωσι. (4 μονάδες)

- Ὡστ' εἰ μὲν ἀποψηφιεῖσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι.
- Ἦγοῦμαι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν (...) καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαίτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι (...).
- Ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι.

Γ4.β. Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης που εκφέρεται με το ρήμα κολάζητε και να δικαιολογήσετε την εισαγωγή και την εκφορά της · στη συνέχεια να την μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος, συμπληρώνοντας το κενό στην παρακάτω φράση (όπου η απόδοση θα είναι το γένοιτο ἄν). (4 μονάδες)

- (...) ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν.
- ⇒ απλή σκέψη του λέγοντος: ....., τότε γένοιτο ἄν παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν.

Γ4.γ. Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα, συμπληρώνοντας το κάθε κενό με τη σωστή έγκλιση ανά περίπτωση, ώστε να δηλώνεται ο αντίστοιχος υποθετικός λόγος, σύμφωνα και με το παράδειγμα. (2 μονάδες)

Υπόθεση	Απόδοση	Είδος
εἰ + οριστική οποιουδήποτε χρόνου	οποιαδήποτε έγκλιση	το Πραγματικό
.....	.....	Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν
.....	.....	Απλή σκέψη του λέγοντος

Μονάδες 10

ΤΥΧΗΙ ΑΓΑΘΗ • ΕΡΡΩΣΘΕ !!!